

František Niedl

Císař si obléká rozedrané džíny

V paneláku, kde jsem žil, bydlel do převratu o patro níž jistý docent Škarda. Byl to neškodný podivín toho typu, u něhož se jeho mysl pohybuje někde mezi mantinely vědeckého šílenství a šílenství civilního. S nikým se nestýkal, zdravil sousedy a mne si možná oblíbil o něco víc z důvodu snad jediného společného zájmu – a to lásky k tichu. Což byla v typu domu, kde byly slyšet i myšlenky sousedů, dost vysoká deviza. Později se odstěhoval a já ho vysypal z mysli, tak jako prach z vysavače. Asi před týdnem u mne někdo zazvonil, a když jsem otevřel dveře, uviděl jsem rozervaného človíčka, a když říkám rozervaného, myslím tím nejen, co se vnějšku týče, ale i vnitřně. Vůbec jsem ho nepoznal, až když promluvil, uvědomil jsem si, že je to docent Škarda. Zdálo se, že se mi chce za každou cenu s něčím svěřit. Nerad poslouchám příběhy druhých, jelikož jejich vyslechnutím bere člověk část tíhy onoho příběhu na sebe. Ale výraz jeho očí byl natolik výmluvný, že jsem ho pozval dál a uvařil mu čaj. Notnou chvíli si jen tak hřál ruce o teplý hrnek a pozoroval kruhy na hladině té tekutiny. Tvořily se stále nové a nové od toho, jak se mu třásly ruce. Nepobízeli jsem ho, až nakonec spustil sám.

Vojtěch Škarda žil vždy tak, jak se od něho očekávalo. Za což doufal, že mu bude dopřáno, aby prožil svůj život v poklidu a bez nepředvídaných vzruchů. Ženu neměl, protože ji nepotřeboval. Uměl si vyprat i otevřít konzervu. Ostatní prožitky spojené s vlastnictvím ženy považoval za zbytečné. Jen Věra Střásalová byla jeho zlým snem. Před několika lety se rozhodla, že se stane Škardovou milenkou. Koupila dvě láhve pražského výběru, krabici obložených chlebíčků a vydala se za svým bývalým spolužákem.

Druhá láhev pražského výběru prokázala Škardovi zvyklému na šípkový čaj zlou službu. Když se ráno probudil, nahmatal vedle sebe teplé tělo, a ke všemu ženské. Ještě v mráкотách si uvědomil, že byl sveden. Stalo se to v úterý a potom každé další s výjimkou těch, kdy sama příroda řídící měsíční cykly se smilovala nad nebohým vědcem.

„Dneska není úterý,“ vydechl s ulehčením a s požitkem se začel do odborné publikace. Náhle jej cosi nedefinovatelného přimělo, aby zvedl oči. „Dneska není úterý!“ vyjekl v první skrumáži myšlenek. Roztřásl se a cítil, jak se mu z podpaží začíná valit pot, který tak nenáviděl.

Uprostřed místnosti jeho dva plus nula bytu na Jižním Městě stál člověk vymykající se všem představám. Padesátku již dávno za sebou, ale vlasy dlouhé jako nějaký přestárlý hipík, přiléhavé nohavice, střevíce se zobci, krátký vyšíváný kabátec, stažený pasem, na němž visel lehký mečík. Tělo připosražené, obličej zdobila bradka s knírem.

„Co tu chcete?!“ vyklepal Škarda ze svých úst.

„Pěkně vítáš svého pána,“ promluvil podivný člověk zvláštní řečí, spíš podobnou polštině a které bylo sotva rozumět.

„Já nemám žádného pána!“ nabýval Škarda odvahy. „Jsem svobodný člověk – jsem socialistický člověk!“

„A já jsem Karel Čtvrtý, král český a císař římský,“ odpověděl neznámý majestátně, ale neokázale.

A docent Škarda si najednou uvědomil, že navzdory všem zákonitostem bude tomu člověku věřit, i kdyby se sebevíc bránil, protože muž doposud stojící uprostřed místnosti je opravdu Karel Čtvrtý a on – Vojtěch Škarda – se stává součástí tohoto šíleného mistéria.

„Proč zrovna já?“ zasténal odevzdaně. „Já, který vždy toužil žít spořádaně a nikdy se neprotivil vrchnosti.“ Nevědomky přešel na způsob vyjadřování nezvaného hosta.

Vojtěch si prohlédl císařovu krpatou postavu. „Malý vzrůstem – velký duchem,“ zamumlal.

„Co pravíš?“

„To nás učili ve škole o Vaší Výsosti.“

„Takže národ nezapomněl?“

„Ne.“

„Tož se mu tedy zjevím.“

„Bože na nebesích!“ zavyl Škarda.

„Co stále kvílíš?“

„Strčí vás do blázince.“

Karel se zamyslel. „Máš pravdu,“ řekl a pak mu přelétl po tváři úsměv. „A církev by mi možná postavila hranici.“

„Toho bych se nebál,“ odfrkl docent Škarda povýšeně.

„Jakže? Snad se v mých zemích nerozmohlo kacífství. A co tedy dělá Svatá církev římská?“

„Ta je tu taky.“

„Taky? Je tu snad církví víc?“

„Osmnáct.“

„A to panovník trpí? Můj bože!“ zaúpěl Karel, svezl se na kolena a jal se modlit. Docent Škarda se k císařovi nepřipojil, neb byl ve víře laxní.

Po modlení Karel prohlásil: „Musím mluvit s panovníkem.“

Škardovi se na hlavě postavili hrůzou vlasy. „Výsosti, to nepůjde. A to hlavně proto, že nemáme žádného panovníka, ale vláda je v rukou lidu.“

Císař dovrávorál k sektorovému křesílku a sklesl na něj celou vahou svých sotva sedmdesáti kil. Křesílko vydrželo. Docent Škarda pak musel vyprávět vše, co se událo od doby jeho vlády. Karel poslouchal pozorně, jen občas přerušil docenta poznámkou v tom smyslu: už v dětství Zikmund týral zvířata, a podobně.

„A co páni z Lipé, Lichtenštejnové, Kunštátové, Rožmberkové a další? Kde jsou?“

„Nejsou.“

„Jak nejsou? Vybili jste je?“

„Jenom některé. Jiní vymřeli, další emigrovali a ti, co zůstali, se zapojili do budování socialismu.“

Karel jen nevěřičně kroutil hlavou. „V podivné a kruté době to žijete, zdá se, že krutější než bylo za mých časů. Zřejmě to vyžaduje mnoho odvahy,“ podíval se Karel na docenta Škardu novými očima.

Škarda se poněkud nadmul pýchou po těch slovech nezasloužené chvály, ale pak raději splaskl, vědom si toho, že Karel, ač z jiné doby, není žádný blbec. „Stačí se zařadit,“ řekl popravdě.

„A války vedete?“ zeptal se Karel, a když Škarda zavrtěl hlavou, pokračoval: „To chválím. Zřejmě rozmnožujete svá panství chytrou diplomacií a vhodnými sňatky.“

„Panství nerozmnožujeme, a co se týče sňatků, občas se nějaká holka provdá za devizového cizince, ale že by nám to něco přineslo, o tom si dovolím pochybovat.“

Zavládlo ticho a Vojtěchovi Škardovi se zazdalo, že císař není rád, že se vrátil na zem.

„Půjdeme spát, ráno musím do práce,“ řekl Škarda a rezolutně se zvedl.

„A jak si obstaráváš svou obživu?“ zeptal se císař.

„Pracuji v ústavu nevyužitých rezerv.“

„Je ta práce prospěšná národu?“

Docent Škarda se cítil zaskočen a odpověděl nakvašeně: „Každá práce je důležitá.“

„To může říct jenom hlupák,“ uzavřel debatu Karel.

Ráno docent Škarda pohostil císaře šípkovým čajem a dva dny starými houskami, načež panovník prohlásil, že pekaře, který takto, snad záměrně, zkazil mouku, by utopil ve Vltavě. Docent nechal poznámku bez odpovědi. Pomyslel si, že kdyby měli utopit každého, kdo kazí své dílo, ucpali by soutok s Labem a situace by se tím nezlepšila.

V práci nestál za nic, a když jej šéf po třetím oslovení probudil z duševního bezvědomí, odpověděl: „Ano, výsosti,“ načež byl odeslán k závodnímu lékaři.

Doma zastihl císaře uprostřed spousty knih, na stole ležela encyklopedie, pravidla českého pravopisu, slovníky, Velký atlas světa. . .

Takovou sílu mít v ústavu, blesklo Vojtěchovi hlavou, když jej Karel oslovil soudobou češtinou:

„Chci vidět své sídelní město!“ řekl rezolutně císař.

Vojtěch neodporoval, protože císaři se neodporuje. Jen o oblečení císařovo svedl tuhý boj, ve kterém nakonec zvítězil. Donutil Karla, aby si navlékl rozedrané džíny, ze kterých císaři lezl zadek, a k nim mu nabídl ošoupané manšestrové sako. Měl bych mu něco koupit, řekl si v duchu. Jenže za co? Za tu poslední padesátku, co má v peněžence, neoblékne Karla ani v bazaru. A tak vytáhl z úkrytu tu jedinou stomarkovku, kterou kdy v životě viděl, a vykročil na cestu nezákonnosti.

Škardův trabant stál tam, kde ho zhruba před čtrnácti dny zanechal. Akumulátor se zbytkem posledních sil probudil k životu těch pár ustájených koní v motoru docentovy limuzíny. Rozjeli se za ohlušujícího řevu. Na dálničním přivaděči se kolem nich začaly míhat fordy, mercedesy, renaulty. . .

„Ty nejsi dělnická třída?“

„Ne, já jsem pracující inteligence.“

„Aha.“

„Co aha?“ odfrkl docent Škarda podrážděně.

„Napadlo mne to, když vidím ony ladné povozy, zatímco ty vlastněš tento žebříňáku podobný natřásač.“

Škarda skouzl rty, ale nakonec se neudržel. „To vyrobili soudruzi z NDR, a je to dobré a spolehlivé auto.“ Na Karlův dotaz: co je to NDR, podal docent Škarda příslušné vysvětlení.

Císař jen vrtěl hlavou, něco si tiše mumlal a Škarda zaslechl jen útržky vět: Braniborsko, Duriňsko, Sasko. . ., mé milé země. . .

Před hotelem Jalta docent kradmo vystoupil a plaše se rozhlédl. Trhl sebou, když za zády uslyšel: bony? marky? Znovu se rozhlédl a bázně přikývl. „Pětadvacet,“ pokračoval neznámý úspornou řečí. Škarda vytáhl třesoucí se rukou stomarkovku.

„Vy prodáváte?“ podivil se vekslák. „Tak za sedmnáct.“

„Nevěděl jsem, žes tak schopný obchodník,“ přivítal Karel Škardu v jeho trabantu.

„Proč?“

„Pozoruj, jak dobře změnil papírek, kterému vy říkáte peníze. Za jeden jsi jich dostal celou hrst. Ten směnárník je asi velice hloupý a prodělečný. Proto asi musí své řemeslo provozovat na ulici.“

Škarda raději neodpověděl a rozjel se k Hradu, který si Karel přál spatřit.

S dojetím pak Karel obcházel chrám Svatého Víta a s pohnutím se zastavil u své vlastní rakve v hrobce českých králů – jen davy turistů mu vadily.

Cestou zpátky si za vyvekslované peníze vynutil zakoupení obleku, a když v trabantu došel benzín, zjistil docent Škarda, že má sotva pár drobných, za které může koupit lístky na metro. Metro na císaře zapůsobilo nebývalým dojmem. Nechtělo se mu je potom ani opustit, a uposlechl, až když mu Škarda slíbil, že ho sveze pojízdnými schody.

Ve Škardově bytě projevil císař přání poznat, jak se baví lid. „Nemám peněz!“ odsekl Vojtěch.

Karel se svěťácky usmál a hodil na stůl těžký váček. Když ho Škarda rozvázal, zjistil, že je plný zlatáků. Karel kývl vybízivě hlavou a docent část odsypal. Vekslák před hotelem Jalta se podívil, když uviděl zlato, v očích mu zajiskřilo, ale tentokrát se Škardou obchod neudělal – jen mu dal adresu.

Pátek a sobota se staly pro netrévaného vědce únavnou kalvárií po obveselovacích zařízeních města Prahy. Spousty sil musel vynaložit na odhánění nestoudnic, které u Karla vycítily peníze. Ani císař se nechoval zrovna zdrženlivě a nebezpečí AIDS, kterým docent Škarda hrozil jako křížem, se jen smál. Když už se Vojtěchovi zdálo, že je císař ztracen, svolil tento světlý zjev evropských dějin, že půjdou domů.

Když v úterý večer po zadržení zvonku otevřel dveře a za nimi uviděl Věru Střásalovou, byl docent na pokraji zhroucení. Chtěl jí přibouchnout dveře před nosem, ale Střásalová byla hbitější. Vědecký pracovník Škarda rezignoval. A i později, když jej císař diskrétně oslovil, neprotestoval a dokonce si oddechl, že se vyhne povinností, které by na něm Střásalová opět vyžadovala.

Druhý den opustila Střásalová byt sice s kruhy pod očima, ale s vítězoslavným pohledem. Škardu přehlédla asi jako výzvu k potřebě snášenlivosti mezi národy.

Karel poté vyslovil přání provést inspekci svých lenních zemí. Škarda, ač se cítil jako Jidáš, se jej nepokusil od této cesty odvrátit. Ani ho neupozornil na nebezpečí trestního stíhání za nedovolené opuštění republiky.

O dva dny později se z novin dozvěděl, že při nelegálním pokusu o překročení státních hranic byl zadržen jistý K. C., který hlídku ve službě pokusil nejdříve uplatit zlatem, a když tito nebili ochotni přijmout ten mrzký peníz, začal jim zadržený spílat do katovských pacholků a sviní zvyjebaných, načež je fyzicky napadl.

Z psychiatrické léčebny v Bohnicích později zmizel za nevyjasněných okolností pacient Karel Císař. Pátrání po něm skončilo bezvýsledně. Paní Střásalová byla spokojena. Po devíti měsících porodila zdravého syna a její muž zářil. Ani ve snu ho nenapadlo, že se tím stal otcem následníka trůnu.

„Působivé,“ pronesla zamyšleně Beata, má dlouholetá přítelkyně, se kterou jsem sice nežil ve společné domácnosti, ale přesto nebo právě proto jsme spolu měli velmi pěkný volný vztah. „Kdybychom se znali krátce, řekla bych, že na mě chceš udělat dojem, Bróňo, abys mě sbalil. Ale to nemáš zapotřebí. Takže to skoro vypadá, že bych ti měla věřit, ale schází mi u toho příběhu jaksi pointa.“

„Máš pravdu,“ usmál jsem se. „I já se docenta Škardy zeptal, proč mi to vlastně vypráví.“

„No, a co ti tedy odpověděl?“

„Věra Střásalová ovdověla, vypátrala nové Škardovo bydliště a začala po něm požadovat, aby přiznal otcovství pro jejího syna a adoptoval ho.“

„Aha, to je hezké. A jak se tedy zachoval ten Casanova.“

„Nechal si udělat test DNA.“

„A?“

„Ten bez jakékoliv pochybnosti prokázal, že otcem nemůže být ani náhodou.“

„Takže je vše v nejlepším pořádku,“ pronesla Beata zklamaně, „i když pointu jsme se stejně nedozvěděli.“

„Pointa by byla,“ odpověděl jsem poněkud posměšně. „Pokud mne ovšem necháš domluvit.“ Nastalo ticho. Držel jsem v ruce za stopku sklenku s merlotem a oknem kavárny, ve které jsme seděli, pozoroval snášejíci se soumrak nad městem. Když jsem konečně promluvil, svá slova jsem si dostatečně vychutnal. „On totiž Škarda je šťoura. Má nějakého známého v Ústavu soudního lékařství. Ten ústav před několika lety dělal antropologický

výzkum pozůstatků Jana Lucemburského, otce Karla IV. A tak vzal vzorky DNA toho nebohého dítěte, nechal je porovnat a . . .“

„Ono to sedělo,“ dopověděla za mne Beata.

„A ono to sedělo,“ kývl jsem hlavou.